

0 Yüce Şairlerimiz Kumaşından Yarattılmıştı- Seyyid Ahmed ARVASİ

SEYYİD AHMET ARVASİ

0, YÜCE ŞÂİRLERİMİZİN KUMAŞINDAN YARATILMIŞTI

Zaman, üstadın büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

Necip Fazıl Bey, dehâsına inandığım büyük mütefekkir ve şâirlerimizdendir. Ben, onu piyasayı işgal eden ıvır zıvır isimlerle mukayese etmeyi abes bulurum. 0, Türk-İslâm medeniyeti içinde parlayan Fuzulî, Süleyman Çelebi ve Yunus Emre gibi yüce şâirlerin kumaşından yaratılmıştı. 0, şanlı Peygamber'e hizmet etmeyi şeref bilir ve bu hizmetle öğünürdü.

Zaman, Necip Fazıl Bey'in büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

«İslam, insanın ölmezliğine inanmaktır» diyen üstada ebedi hayatında saadetler dilerim.

(Tercüman, 29 Mayıs 1983)"

Seyyid Ahmed ARVASİ

Babıadi'nin Genç Şairi

"Bütün bir mevsim, Paris'te gündüz ışığını görmedim.. Paris'te gündüz nasıldır haberim olmadı. Gün doğarken yatıyor, gecenin başlangıcında da hafakanlarla yatağımdan fırlayıp kulübe koşuyorum."

"1924-1925 çilelerin en can yakıcısıyla hayat sürdüğü yıllar.."

..Her gencin idealinde kök salan batıda -hele de Paris'te- okuma şansını elde eder. Fakat kendi tabiriyle; "Şehrin başları üstünde yükselen kapkara çatılarını ve esrarlı bacalarını mânâlandıramayanlar .." gürûhuna dahil olur; Paris'e bakar ama göremez.

0 yıllarda marazalı bir ruh hâleti içerisinde, azgın bir at misali nefsinin sadece kumarla doyurmaktadır. "FENÂ FİL-kumar" tabirinden /aslında kime, ne emel ile kullanılan bu tabirden/ haberli ama tatbik hususunda gecikmelidir. Anbean yaptığı hesaplarla; yürek kızına, gönlünü, aklını, zihnini, her şeyini satmıştır. Pekâla "Acaba mesut muyum, bedbaht mıyım?" sualinden, her zaman ruh cenahının oburâne iştahla nefsinden yediği, en olmaz vakitlerde nefsinin boğazladığı; bu hesaba çekilme halinden yakasını kurtarabildi mi? Elbette ki hayır. Sordu, sorguladı, kafasından kaçmanın yollarını aradı. "0 müthiş anları asla unutamaz."

Paris'te tek dostu Burhan Ümit.. Genç Şairi kendine getirebilmek adına her lahza tembihli, tenkitçi, ağlamaklı; "_Bırak şu kumarı, kuzum; derslerine sarıl!.. Yeni ihtiraslar ara kendine! Seninle, tiyatro, konferans, konser, kütüphane, bohem kahveleri, serseri meyhaneleri, dansing, kabare, bütün Paris'i delik deşik edelim.. Ama şu öldürücü illeti silk, at üzerinden!.. Kendine acımıyor musun?.."

_Kendime acımak için böyle yapıyorum!

_Öyleyse?

_Eğer benim o dipsiz uçuruma düşmemdeki sırrı bilseydin yakamı bırakırdın!

_Neymiş o sır?"

_"

Söyleyemez. İçine dolduğu, ufka doğru düşmeler yaşadığı, kafasını adeta lime lime ezen o düşüncenin, illetin akrep

kıskacından bahis açamaz. Çünkü, kendine musallat olan bu ahvalin koskoca bir evham olabilme ihtimali de yok değildir. Belki de yalan uyduruyordur, bir giz; nefsin binbir renkli mevsimlerinden hangisine düştüğünü kestiremeyecek kadar alacakaranlıktadır. Bir hâl arar kendine ya da hâline uygun bir kelime ki; henüz bulmasına çok vakit vardır..

"_Allah'ım beni kendi kendimden kurtar!"

Bazen düşmenin acısını hissedebilmek adına, en yükseğe çıkmak gerekir. Yâhut selim anlarının kıymetini bilmek namına, tüm cüsseni marazalı gibi sarsacak nöbetlere yakalanmak.. Deli gibi isteme, yakarma, yalvarma safhalarına davet için, 0 her bataklığa sürükler, sen de her günahın pençesine düşersin. Fakat bir yerde aklına çivi mıhlıdır, ruhunun eli-ayağı kesiktir. Ne yapsan yüzüne yayılan tebessümü, yüreğine giydiremezsin. Ve gelenin nefesine yaşattığı dersi, hiçbir akıl idrak edemez. "Benim beynim, kimsede olmayan birtakım hallerin vehim nebatları yetiştiren bir hastalık tarlası." Ve o tarlanın yabancı dikenleri günbegün beynini kanatır.. İnsanlar mı? Bundan haberli değiller. 0 Bâbıâli'nin, "Kuzum, bu sesi nerden buldun?udur veTürkiye'nin Bodler'i.. Dahası ne olabilir ki?

Irak topraklara sürgün kâr etmez. Yüreğinin en mahrem yerlerini gıdıklayan, aklına ağ ören şu yürek kızı; ah belalı meşgale!.. "Cemile" ilk doru atı; asil, has arap atı. .Deli gibi döver ovaları, onu ufka kaçıırır.. Ne de sen unutturabildin Cemile!

...

"_Şimdi söyle bakalım, şu kumarı sen niçin oynuyorsun?

...

_Benim kumar oynamamdaki sır kumar masasındakilere anlatılabilecek bir şey değil..."

Beyni en köşe hücrelerine kadar mefluç, idaresinden tamamen hâli; "Kimse bana kendim kadar düşman değil!" cümlesi.. Bulduğu vaziyetin kötürümlüğünden habersizdir, gel gör ki;

bazen efkarın dört nala damarlarında koşturmasına mâni olunamaz.. Ve kurtuluş için en alt tabakaların basit hesapları bile oyuncak seçilebilir ve seçilir.

0 zaman zarfı içinde fikri sabitler tamamen his iptaline uğrar. Gözleri, yüzü anlık seğirmelerle oynamaktadır. Nefsine emziğini verip, kapa çeneni! der gibi yakasını bırakmasını ister. Ve susmayan bir ses varsa, o da insanın içinden gelenidir. Milyonları peşinden sürükleyene kadar ve 0 pınarın peşinden sürüklenene kadar ses/ler hiç susmayacaktır. Ve gelecek zamanlar hiç silinmeyecek bir mürekkebe gebe kalacaktır. Fakat daha Genç Şairi çok yanmalar bekler..

"İnsan, çürümez, pörsümez, lif lif dağılmaz da ne olur bu cemiyette?" Ve beyin, çatla öyleyse!

Ruhunda düğümlerle, beyinde fikri sabit; bir deva gibi hep ona kaçış.. Hatta son parasına kadar soyan, aç bırakan, otuz yaşını yutan hep o fahişe; kumar!..

...

"_Anlat bakalım şu anlatmaktan çekindiğin sırrı..

_Alışkanlık işte..

_Olamaz, sende, ruhunda bir düğüm var..

...

_Ben, maddi ve mânevi neyim varsa kumara, eczahaneden ilaç alır gibi veriyorum.

...

_Anlayamıyorum..

_Anlayamazsın!"

Bu öyle bir müstemlekedir ki, bütün zelilliğiyle kabul görülme, ama ondan ayrılığa bir türlü güç yetirememe.. İnsanın anlatmada aceze kaldığı, idrakte beyni zıplatan bir mefhum.. Ahtapot gibi saran, tüm derine o zehri şırıngalayıp tamamen hissi iptal etme; ama dönüp dolaşıp onda soluk alma hâleti..."Yangına, itfaiye hortumuyla su yerine gaz sıkarak gibi bir şey..."Ne denilebilir ki?

"Düşünmenin, acıya battıkça daha fazla batmak ihtiyacının ilâcı..." İşte bu, tek başına tüm cüsseyi esir almış kıstas;

ruha can çekişmeler tasallut eder, dimağı vehim kısılcasına yakalattır, her şeyden müstağni olunur, ve sadece uzaklara düşmeler yaşatır. Kendi kendinden kaçmayı, peşine düşen evhamlardan kurtulmayı, hep onda arar; yürek kızında... Çözüm olmaz, olamaz, ne de etrafındaki ahmak kafalılar. Sadece beyin kıvrılmaları içinde, yüzündeki seğirmeler... Ah cins kafa! Zordur taşınması, sırrı olan kafanın!.. Artık korkmalar başlar, delirmekten, aklını oynatmaktan.. Uyumak mı? dediniz.

"Yalnız hayret, haşyet, dehşet...

Başka mânâ tanımıyorum.

Uyuyabilir miyim?"

Mânevi bükülmeler sayısını arttırır, patlayacak kadar genişleyen kafası, cinnete anbean koşar. Adeta tabiatının ıstırapla kardeşliği vardır. "Onca, idrak ıstırap, ıstırap ise idraktır." Baştan aşağı vehim kumkuması...

...

?"_Benim çıldırmaktan korkum, seninkinden çok fazla...

Genç Şair_Bunun için mi esrar içiyorsun?

?_Uçurumların nasıl çektiğini bilmez misin?

Genç Şair_Nasıl bilmem!...

Ve tüm ağırlığınca dipsizliğe tutulmuştur!

.....

Sene 1931, yaş 27.. Bunca fikir nöbetlerine yakalanma esnasında askerlik gelir çatar. Kısa zamanda rütbe rütbe büyüme. Müsavilerini boyunduruğu altına alma ile emir sahibi olmanın vermiş olduğu mağrurluğa yakalanış. Zaman zaman uzun vakitli görevden uzaklaşma/kaçmalar. Geceleri yastığa kafasını koyduğu anda ritmik horultular eşliğinde rücu eden bohemli mazi. Hastalıklı düşüncelerden zar zor yakayı kurtarma gayretleri. Mevcut hâl ile 6 ay neferlik, Harbiye'de 6 ay talebelik, ardından 6 ay subaylık.. Kendisini ısırın evhamlara daha fazla sabredememe ve talebelik dönemini erteleyiş..

Ve Genç Şair tekrar ''Esafil-i Şark'' idraksizlerine kapılanır. Gittikçe büyüyen kimlik, etrafınca methiyeler ve

''Otuzundan eksik şairlerin en üstünü!..''' yaftası. Daimi üniforma ve ''Esafil-i Şark'' müdavimliği arasında gel gitler..Fevzi Çakmak'ın; ''Boyuna uzattığı askerlik hayatı benimkine yakındır!'' latifesiyle aslında müşahhas bir zemine oturtulan kafa-ruh yapısı. Çünkü; bulunduğu vaziyet katlanılmazdır. Kafa vaziyeti..

Askerlik ennihayet neticelenir. Bankacılıkta çalışma safhaları.. Yine Bâbîâli'nin kof kodamanları eşliğindeki harcanmalar. O zamanın şehirleşmeyen Ankarası; daraltılı aylar ve Anadolu'ya tayin istemi. Ve Trabzon. Buraya da yalnız birkaç ay sabredebilecektir. Sürekli banka işleri, hesaplar, okuma, yazma, düşünme... Sonunda kovulmaya sebebiyet verecek kadar sert üslup ile izin istemesi, netice beklenmeden İstanbul'a yolculuk.. ''Şair olduğu için elbette garip ve muvazenesiz de olması gereken adam..''' tekrar Bâbîâli içerisindedir..

''29 'uncu yaşını sürüp doğduğu ay olan Mayıs'a doğru 30'uncu yaşına ilerlerken 1934 kışının başlarında sessiz sedasız, hayatının en büyük kasırgasına çatıverdi.''' (Nokta Nokta) Hanımefendi!

Bir gün Tarhan'ın eşi Lüsyen Hanım'ın teklifi üzerine ''tipik'' hanımefendiye giderler. Taksim'de bir apartman. İlk karşılaşmada tuhaf cereyan.. Kendisinden 7-8 yaş büyükçe, asil bir paşa kızı. Garip cazibeye meyilli, tutuk beyin..

Bankada ne iş görse akli hep onla dolu; birini dinler gibi olup, bir şey yazar gibi görünüp hep ona iltica.. Kaçınılmaz bir kuvvetle onda dağılma, onda toparlanma. Şimdiye kadar, hep bir üst perdeden edebiyat çerçevesinde bahis olan kadın aforizmasına, birinci dereceden mahkûmiyet. Hep bir kaçan hayâl ve o kovalayan bir hayalettir. (Nokta Nokta) Hanımefendi'de muazzam büyüleme; '' Kendini damla damla vermeyi bilmek ve testiği asla boşaltmama sanatı.'''

Genç Şair kendi içinde savaşlardadır. Ceketini giydirmek kadar kolay ve içi-dışıyla kendi benliğine boyaması fikrine tenakuz

kendi benliğinden ödün verme ve sırt üstü düşmeler.. Kendini, kendi eliyle parçalamak ve bölmek ama yine de gururuna yedirememe ve fuzuli teşebbüsler..

Aylar kıvranmalara şahit, tüm hayatın merkezine oturtulan (Nokta Nokta) Hanımefendi; bu histen öte, elde edememe, ulaşamama çaresizliğini onuruna yedirememesidir. ‘‘ Başkalarına meltem görünen kasırga onu harap etmiş, esiyor.’’

Hangi yolu denese, ne kadar kendisine hayran bırakmaya çalışsa daim aynı çerçeve; resmi bir eda ve ilgisiz bir tebessüm.. Aklından zerre çıkmaz, sürekli yalısını perçinlemeler. Aramalar, konuşmalar, davetlere iştirak.. Mektuplar yazmaya başlar, bir gece yine kalem elinde, akıl büsbütün hâkimiyetten hâli ve ense kökünde fezaları hissetmenin arefesi.. Yıl 1934.

‘‘Artık siz benim için lüzumsuz bir şeysiniz! Size erişememenin inkisarı içinde asıl ve erişilmesi gerekenin kim olduğunu dehşetle görüyorum. Siz bana ne verseniz neticede verebilmek kudretinde olmadığınızın ihtarcısından başka bir şey olamazsınız! Siz bana istediğimi veremezsiniz! Siz hayal, bir gölge, bir benzeyiş, bir remzden ibaretsiniz.. Siz, mutlak yokluğunuz içinde malikiyetin mahrumluğa dönen şekliyle karşıma mutlak varlığı, Allah'ı çıkardınız!’’

Ve şiddetle sarsılmalar başlar, bir nazarın himayesinde azaplı davetiye..

Bir yaz sabahı, denizi geçip Eyüp'e düşüş...

1934'ün son günüyle 1935'in ilk günü; Genç Şair ölmüş, Necip Fazıl henüz doğmuştur! Ve başlar kendi kendiyile bambaşka bir muharebe...

‘‘Gerçek aşka bir oyunla geçtim.’’ (Nokta Nokta) Hanımefendi'nin karşılığı.

‘‘Herkes kumarı kumar için oynadığımı sanıyor... Halbuki ben kumarı, düşünmemek için oynuyorum. Ruhuma üşüşen sabit

fikirlerin beyin zarımı yırtan vehimlerin biricik ilacı olarak onu buldum.''Kumarın karşılığı.

''Hiçbir yerde sırları çözüldükten sonra kalınamaz!''a itaat ve nihayet.

Sark

Muhasebe

MUHASEBE

Ben artık ne şairim, ne fıkra muharriri!
Sadece, beyni zonk zonk sızlayanlardan biri!
Bakmayın tozduğuma meşhur Bâbıâlide!
Bulmuşum rahatımı ben de bir tesellide.
Fikrin ne fahişesi oldum, ne zamparası!
Bir vicdanın, bilemem, kaçtır hava parası?
Evet, kafam çatlıyor, gûya ulvî hastalık;
Bendedir, duymadığı dertlerle kalabalık.
Büyük meydana düştüm, uçtu fildişi kulem;
Milyonlarca ayağın altında kaldı kelle.
Üstün çile, dev gibi geldi çattı birden! Tos!!!
Sen, cüce sanatkârlık, sana büsbütün paydos!
Cemiyet, ah cemiyet, yok edilen ruhiyle;
Ve cemiyet, cemiyet, yok edilen güruhiyle...
Çok var ki, bu hınç bende fikirdir, fikirse hınç!
Genç adam, al silâhı; iman tılsımlı kılınç!
İşte bütün meselem, her meselenin başı,
Ben bir genç arıyorum, gençlikle köprübaşı!
Tırnağı, en yırtıcı hayvanın pençesinden,
Daha keskin eliyle, başını ensesinden,
Ayırıp o genç adam, uzansa yatağına;
Yerleştirse başını, iki diz kapağına;

Soruverse: Ben neyim ve bu hal neyin nesi?
Yetiş, yetiş, hey sonsuz varlık muhasebesi?
Dışımnda bir dünya var, zıpzıp gibi küçülen,
İçimde homurtular, inanma diye gülen...
İnanmıyorum, bana öğretilen tarihe!
Sebeup ne, mezardansa bu hayatı tercihe?
Üç katlı ahşap evin her katı ayrı âlem!
Üst kat: Elinde tespih, ağlıyor babaannem,
Orta kat: (Mavs) oynayan annem ve âşıkları,
Alt kat: Kızkardeşimin (Tamtam) da çığlıkları.
Bir kurtlu peynir gibi, ortasından kestiğim;
Buyrun ve maktaından seyredin, işte evim!
Bu ne hazin ağaçtır, bütün ufkumu tutmuş!
Kökü iffet, dalları taklit, meyvesi fuhuş...
Rahminde cemiyetin, ben doğum sancısıyım!
Mukaddes emanetin dönmez dâvacısıyım!
Zamanı kokutanlar mürteci diyor bana;
Yükseldik sanıyorlar, alçaldıkça tabana.
Zaman, korkunç daire; ilk ve son nokta nerde?
Bazı geriden gelen, yüzbin devir ilerde!
Yeter senden çektiğim, ey tersi dönmüş ahmak!
Bir saman kâğıdından, bütün iş kopya almak;
Ve sonra kelimeler; kutlu, mutlu, ulusal.
Mavalları bastırdı devrim isimli masal.
Yeni çirkine mahkûm, eskisi güzellerin;
Allah kuluna hâkim, kulları heykellerin!
Buluştururlar bizi, elbet bir gün hesapta;
Lâfını çok dinledik, şimdi iş inkılâpta!
Bekleyin, görecektir, duranlar yürüyenî;
Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni!
Karayel, bir kıvılcım; simsiyah oldu ocak!
Gün doğmakta, anneler ne zaman doğuracak?

(1947)

Aynalar Yolunu Kesti

AYNALAR YOLUNU KESTİ

Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik;
İşte yakalandık, kelepçelendik!
Çıktınız umulmaz anda karşıma,
Başımın tokmağı indi başıma.
Suratımda her suç bir ayrı imza,
Benmişim kendime en büyük ceza!
Ey dipsiz berraklık, ulvî mahkeme!
Acı, hapsettiğin sefil gölgeme!
Nur topu günlerin kanına girdim.
Kutsî emaneti yedim, bitirdim.
Doğmaz güneşlere bağlandı vâde;
Dişlerinde, köpek nefsin, irade.
Günah, günah, hasad yerinde demet;
Merhamet, suçumdan aşkın merhamet!
Olur mu, dünyaya indirsem kepenk:
Gözyaşı döksem, Nuh Tufanına denk?

Çıkamam, aynalar, aynalar zindan.
Bakamam, aynada, aynada vicdan;
Beni beklemeyin, o bir hevesti;
Gelemem, aynalar yolunu kesti.

(1958)

1000 Yıl Sonra Tarih

1000 YIL SONRA TARİH

Bin sene evvel, iğne uciyle delindi zar;
Resûlden haber geldi, mezarsız öldü Sezar!..

(1947)

Şekspir'den Örnek

ŞEKSPİR'DEN ÖRNEK

Sabataist Ahmet Emin Yalman Malatya'da vuruldu ellili yılların başlarında. Bu işi yapanların Büyük Doğu'cu olduğu savıyla, üstadımız ve Osman Yüksek Serdengeçti, Cevat Rifat Atilhan ve Samsun'dan Mustafa Bağışlayıcı azmettirici sayılarak tutuklanmışlar ve mevcutlu olarak Malatya'ya götürülmüşler ve mahkemeye çıkarılmışlardı. Savcının iddiasına göre, tetikçi (Hüseyin Üzmez) Büyük Doğu dergisinde okuduğu antisemitik yazıların öfkesine kapılarak Sabataist Ahmet Yemin Yalman'a ateş etmişti. Savcının bu içerikteki iddiasını okumasından sonra, ağır ceza reisi, üstadımıza ne diyeceğini sorunca. Üstadımız gayet ciddi bir şekilde; 'Efendim, hepiniz Şekspir'in Othello'sunu okumuşsunuzdur. Orada Othello, yani piyesin erkek kahramanı, kadın kahramanı olan Dezdmona'yı boğarak öldürdü. Bu durum kanuni cezayı müstelzim bir fiildir şüphesiz. Ama yeryüzünde hiçbir nadan kalkıp, Othello Dezdmona'yı boğdu diye Şekspir'i itham etmemiştir.' karşılığını vermiş hakim heyetine.

(İsmail Kazdal'ın 'Serencâm-Anılar' adlı eserinden iktibas edilmiştir.)

İşçi

işçi

Bir milyon Türk'ün Avrupa'da çalışması ayıptır, yüzkarasıdır!..

Avrupalı bunu size söylemez, çünkü menfaati vardır.

Bir gün Münih'te, havaalanında yürüyen merdivenden indim. Baktım; bir adam hela temizliyor.

"Sen Türk'sün, değil mi?" dedim.

"Evet!" dedi.

Avrupalı'nın bunları yaptıracak adamı yoktur. Çünkü kendi insanı bir nevî ibda safhasının başlangıcındadır.

(Konuşmalar isimli kitabından iktibas edilmiştir)

Zafer Hanım

ZAFER HANIM

Torunlarının "Cici anne!" diye hitap ettiği büyük annem, büyük babamın zevcesi Zafer Hanım, şanlı bir İstanbul hanımefendisi... Eski Halep valisi, Hariciye Müsteşarı, Zaptiye Nâzırı Salim Paşa'nın kızı...

Salim Paşa Halep valisi iken, kendisine bağlı bir mütesarrıflık olan Maraş'a gelmiş, Kısakürek oğullarının konağına inmiş; o zaman toy bir delikanlı olan büyük babamı görmüş, zekâsına hayran olmuş, yanına almış, İstanbul'a gitmiş, tahsil ve terbiyesiyle uğraşmış, sonunda da kendisine damat etmiş...

Eğer bu satırların çerçevelediği şeyler, Efendime açılan yolumun ve bu yol başındaki ruhî anlarımın kalın hatlarla karalanmış, sadece malzemelik, basit dekorlarından ibaret olmasaydı; eğer bu dekorların bahane tiplerine ayrıca değer vermem icap etseydi, Zafer Hanımefendiye; uzun, çok uzun bahisler ayırmam onu tek başına bir mevzu diye ele almam gerekirdi.

Kadın saçlarının topuklara kadar indiği o devirde bile, bugünün kesik saçlarına eş; kırpık saçlı başı ve daima sultanî edâsiyle cici annem, bütün İstanbul'da dillere destan elmasları, ziyafetleri, armonik piyanosu ve çoğu Batı dillerinden tercüme sepet sepet romanları ve karmakarışık bir dekor içinde, Abdülhamid devrinden Meşrutiyet sonrasına aktarılan, Doğu ve Batı bulamacı, Tanzimat artığı, mihrakından oynatılmış ve yeni mihraka oturtulamamış hafakanlı İstanbul hanımefendisinin en tipik bir örneğidir. Cemiyetin ruhî dayanağındaki, o zamanlar alıp yürüyen şaşkınlık ve muvazenesizlik, onun mizaç aynasından ne canlı akisler püskürtüyordu...

Her şeyden önce, müthiş bir sinir, vehim kumkuması...

Denizden korkar, vapura binemez; Sarıyer'deki köşküne, karadan, Şahin ve Mazlum'un çektiği kupa arabasıyla gider.

Ölümden öyle ürker ki, geceleri yatağına dümdüz uzanmayı bile yarı ölüm sayar ve başının altına dört beş yastık koyar. Sanki oturduğu yerde ölüm onu bastıramaz ve omuzlarını yere getiremez.

Vehme bakın ki siz, konağın üçüncü katındaki yatak odasında, yangına karşı başka çare kalmazsa pencereden inmek üzere bir ip merdiven bulundurur. Halbuki o da yaşça altmışı geçkindir, hayli şişmandır, sargılar altında boru gibi duran bacaklarıyla, ip merdivenden değil, konağın şahane merdivenlerinden bile rahat rahat inip çıkmak iktidarında değildir.

Çocuk sevmez, şefkatten pek anlamaz, evin mânevî havasını mayalandırıcı derinliğine bir iç hüviyet belirtmez; ya ilaç şişeleriyle dolu maun dolabına abanık, yahut görülmemiş israfların ve günübürlük meselelerin siniri içinde, çırpınır, durur. Ve hep, dışına biraz fazla sızan nefsanîyet haliyle göze çarpar.

Çocuklar yemesin diye arka salonun püsküllü kanepeleri altına sakladığı tatlıları bir hücumda yok etmek ve ip merdivenini pencerelerden sarkıtmak en büyük zevkimizdi.

Fakat o daima asil ve zarif...
Evet, büyük babam ve cici annem...

Konakta büyük babam, bütün özeniş ve değışmelere rağmen, saffetli ve Anadolu'lu kalma seciyesinden; cici annem de, kâbus çatılarının ördüğü büyük şehir kadınında, kararmış bir iç hayatın dışına fışkırttığı bunalma halinden birer mostra...

NFK/ 0 ve Ben, Kafa Kâğıdı,

Zula Ve Bıçak

ZULA VE BIÇAK

Zula ve bıçak.. Zula, mahkûmların yasak eşyayı gizledikleri yerdir. Bu tabir o zamanlar o kadar hoşuma gitmişti ki, vak'ası hapishanede geçen, "Zula" isimli bir piyes yazmayı bile düşünmüştüm. Zulada eroin, esrar, bıçak, şiş, tabanca, her türlü gizli eşya bulunur. Zulalar hapishanelerin nereleridir? Hiçbir deha bunu keşfedemez. Helalarda kuburlar, oyulmuş pencere tahtaları, duvarlarda gömme ve üstü badanalı hücrecikler, ayakkabı köselelerinin araları; bunlar hep

çocukça şeyler.. öyle zulalar gördüm ve duydum ki, inanamazsınız.. Mesela bir yatak üstünde kahverengi bir battaniye.. Alın ve isterseniz silkeleyin! Üzerinde ve altında hiçbir şey yok.. Fakat bu battaniyenin lifleri arasında, ince toz haline getirilmiş ve uğuşturula uğuşturula battaniyeye sindirilmiş, yedirilmiş belki yarım kilo esrar vardır. Bunun erbabı, hususi bir tel fırça ile oradan süzmesini ve ancak küçük bir fire bırakarak malı oradan çekmesini bilir. Söylendiğine göre, dışarıda bu muamele yapıldıktan sonra içeride tel fırça ile istihsal edilen mal –esrarın ismi maldır- hapishaneye getirilmeden evvel battaniyenin birkaç kere silkelenmiş olmasına rağmen pek büyük bir fire vermiyormuş.. Hem verse bile ne çıkar; girebiliyor ya!.. İşte bu zula, bir Avrupalının beynini dondurabilir. Şu bizim, menfi sahada malik olduğumuz dehaler, müsbete çevrilebilse, acaba ne olurdu bu vatan?

İkinci müthiş zula, hepsinden üstün.. Bütün gizli eşya ortada.. Yani açıkta değil de yatakların altında falan.. Tam arama başladığı zaman; bunların hepsini birden, sanatkarlıkta korkunç bir yankesicinin cebine dolduruyorlar. O da, arama yapılırken, bir istida vermek veya "maruzatta bulunmak" bahanesiyle hapishane müdürünün, savcının, jandarma komutanının, kimi kestirirse onun yanına sokuluyor ve eşyayı olduğu gibi bunların cebine yerleştiriyor. Derken, arama bittikten sonra, ya aynı yankesici, yahut bir başkası, yanlarına sokulup ceplerinden malları tekrar teslim alıyor. Daha ne zulalar, ne zulalar! " Zula" kelimesini, manevi makamda da kullanıyorlar. Kalbinde bir şey saklayan adam " Ulan, ne var zulanda, söyle!" diyorlar.

Bıçak, aynı zamanda, ucuna biraz eroin koyup henüz alışmamış mahkuma takdim etmenin de aletidir. Haddinize almayın! Bu hareket " Ya eroini alırsın, a bıçağı yersin!" demektir. İlk takdimler parasızdır. Fakat bir kere alışıp eroin delisi oldunuz mu, siz, artık ölünceye kadar emniyet altına alınmış bir gelir kaynağısınız!

(Cinnet Mustatili'nden)

Zurnalı Vapurlar

ZURNALI VAPURLAR

Korkuyorum. Çünkü kış bitmek üzere... Zurnalı vapurlar neredeyse ortaya çıkacak...

Ben Boğaziçinde otururum ve o kıyıları çok severim. Zavallı Boğaziçi, kömür yığınlarının, tütün depolarının, fabrika ve gazhane müsveddelerinin, birer maskara horoz edasıyla üstünde eşindiği canım toprak, bütün sırrını bir türbe kadar dilsiz ifadesinde taşıyordu. Bir kurtarıcı bekleyen Boğazın karşısına, nihayet (Şirketi Hayriye) öyle icat kahramanlığıyla çıktı ki, Boğazın elde kalan son manasını da öldürdü. Boğazı, laternalı panayır meydanlarına çevirdi:

(Şirketi Hayriye)nin, vapurlardaki kaptan kulelerine, birer kübik zurna şeklinde oturttuğu hoparlörlü gramofonlar!...

Hiç unutmuyorum. Bir gece yorgun başımı, evimin biricik zenginliği, sessizlik kızağında kalafata çekmek için, geç vakit yatağa girmiştım. Daha uykumu avlayamadan bir cehennem gümbürtüsüyle yerimden fırladım. Sesler gitgide yükseliyordu. Zira vapur, Çengelköyünden Beylerbeyine doğru gittikçe yaklaşıyordu. Aman ne havalar! Güya Türkçe bir tango, peşinden (ben esmeri fındık ile beslerim), (Ave Maria) ve saire...

Sabahın bu ismetli saatinde ve pekmezle rakıyı birbirine katarcasına, bu iğrenç terkip karşısında az kalsın kusacaktım. Böylece mahallebici dükkanından belediye reisliğine ve (Şirketi Hayriye) müdürlüğünden en yüksek idare makamına kadar, selim zevk denilen şeyin ne lazım bir sermaye olduğunu

bir kere daha anladım.

14 Şubat 1939